

EFSANE TÜCCARLARI: DÖNGÜSEL İDDİALAR   R D 

YÖNETİCİ ÖZETİ

"Geri d n    m n eninde sonunda i e yarayacağına dair hiçbir zaman hevesli bir inanç yoktu." — LEWIS FREEMAN, Plastik Endüstrisi Derneđi (2020 yılında bir NPR belgeselinde konuşurken)

Şirketler, plastik ürünleri ve ambalajları 'geri d n    t r lebilir' veya 'döngüsel' olarak adlandırmayı bırakmalıdır.

Onlarca yıldır süren yetersiz yatırımlar, yanıltıcı iddialar ve insanların geri d n    m n plastik kullanımını sürdürülebilir kılabilceğine inanmasını amaçlayan iyi finanse edilmiş endüstriyel halkla ilişkiler kampanyalarının ardından; plastik geri d n    m  ekonomik ve teknik olarak uygulanamaz, çevresel açıdan savunulamaz ve başarısız bir girişim olmaya devam etmektedir.

2018 yılında, plastik geri d n    m n  sürdürülebilir bir uzun vadeli yol olarak teşvik etmenin son yinelemesinin bir parçası olarak, plastik ve hızlı tüketim  r nleri (FMCG) end stribili "plastik için döngüsel ekonomi" kavramını  ne çıkarmaya ba ladı. "Sorunlu veya gereksiz" plastik ambalajları ortadan kaldırmak ve 2025 yılına kadar plastik ambalajların %100'ünün yeniden kullanılabilir, geri d n    t r lebilir veya kompostlanabilir olmasını sağlamak için "gönüllü ticari eylemler" taahhüt ettiler.

2025 yılı, geri d n    m n küresel plastik kirliliği ve atık krizine karşı nihayet etkili bir çözüm olduğunun kanıtlanacağı yıl olacaktı. Bunun yerine 2025; Kaliforniya'nın en büyük PET #1    e geri d n    m tesisinin ve diğer birçok ABD tesisinin "yıkıcı" kapanış haberlerini ve Avrupa Birliđi'nde "plastik geri d n    m endüstrisinin yakın bir   k  le karşı karşıya olduğu" uyarısını getirdi.

2025'in sonuna yaklaşırken, gönüllü taahhütlerin plastik kirliliği krizini çözmede başarısız olduğu açıktır. Şirketler sözlerini tutmadı ve artık daha fazlasını talep etmenin zamanı geldi.

Nestl , PepsiCo ve Coca-Cola gibi büyük markaların, plastik geri d n    m n n uygulanabilir bir çözüm olmadığını bilmelerine rağmen bu başarısız kavrama bel bağlayarak, ürünlerini sunmak için tek kullanımlık plastiklere güvenmeye devam etme niyetinde oldukları açıktır.

Rakamlarla Gerçekler

- En son ABD hükümeti verileri, 2014'teki %9,5'lik zirveden düşerek, **ABD plastik atıklarının yıllık sadece %5'inin geri dönüştürüldüğünü** göstermektedir.
- Bu sırada, her yıl üretilen tek kullanımlık plastik miktarı artmaya devam etmekte, bu da her zamankinden daha fazla plastik atık ve kirlilik yaratmaktadır.
- Her gün **80 çöp kamyonuna eşdeğer** yönetilmeyen plastik atığın ABD topraklarına, nehirlerine ve kıyı sularına karışmasına ve mikroplastik maruziyetinin çevresel ve insan sağlığı üzerindeki etkilerine dair artan endişelere rağmen; tek kullanımlık plastik ürünleri üreten ve satan şirketler ile büyük markalar, geri dönüşümü büyüyen plastik sorunumuzun cevabı olarak tanıtmaya devam etmektedir.

Bu etkisiz ve işlemez yaklaşıma odaklanmadaki ısrar, önceki iki Greenpeace ABD "Döngüsel İddialar Çürüdü" (Circular Claims Fall Flat) raporunda ve bu yeni 2025 güncellemesinde sunulan somut gerçeklerle çelişmektedir. Bu raporlar toplu olarak, ABD'deki plastik geri dönüşümünün durumu hakkında beş yıllık bir süre zarfında net bir değerlendirme sunmakta; endüstri destekli istatistiklerin ve güvenilir kanıt gibi sunulan hayallerin aksine şeffaf, izlenebilir veriler sağlamaktadır.

Raporun Giriş bölümü, plastik ve ürün endüstrilerinin, onların paravan gruplarının ve ilişkili kuruluşlarının – yani **Efsane Tüccarlarının (Merchants of Myth)** – son 40 yıldır büyüyen plastik kirliliği krizine bir çözüm olarak geri dönüşüm vaadini nasıl dayattığının hikayesini anlatmaktadır. Bölüm 1, bu dezenformasyon ağındaki kilit oyuncuları haritalandırmakta, aralarındaki para akışlarını, yanıltıcı mesajlarını ve taktiklerini örneklendirmekte ve plastik geri dönüşümü başarısız olmaya devam ederken halkın kafasını karıştırmak için dahil oldukları "döngüsel suçlama oyununu" ifşa etmektedir.

Yasal Gereklilikler ve Etiketleme

Efsane Tüccarları tarafından yayılan geniş dezenformasyon yelpazesinde, plastik ürünler ve ambalajlar üzerindeki geri dönüştürülebilirlik hakkındaki yanıltıcı etiketler ve iddialar, tüketicileri hedef alan en doğrudan aldatmacalardır. Birçok üretici, bugün geri dönüştürülmeyen ve hiçbir zaman dönüştürülmemiş ürünlerin geri dönüştürülebilir olduğunu belirten etiketler kullanmaktadır.

Kaliforniya'nın mevcut geri dönüştürülebilirlik etiketleme yasaları ülkedeki en sıkı yasalardır ve 4 Ekim 2026'dan sonra üretilen ürünler için yürürlüğe girecek yeni yasa (SB 343) mevcut boşlukları ortadan kaldıracaktır. Ürün şirketleri ürünlerini genellikle ulusal satışlar için etiketlediğinden, Kaliforniya'nın gereklilikleri büyük ölçüde ulusal standart haline gelecektir.

Ulusal Plastik Atık ve Geri Dönüşüm Değerlendirmesi

Bu 2025 güncellemesinde, ABD'deki mevcut tüketici sonrası plastik atık geri dönüşüm/yeniden işleme tesislerine yönelik türünün ilk örneği olan tesis düzeyinde bir değerlendirme yapılmıştır. Bu anket, yerel geri dönüşüm kapasitesinin son derece sınırlı olduğunu doğrulamıştır:

- **PET #1 Şişeler:** ABD'de üretilen PET #1 şişe atığının **%21'ini** işleme kapasitesine sahip, ticari faaliyette olan sadece **21 tesis** bulunmaktadır.

- **PET Termoformlar:** Malzeme Geri Kazanım Tesislerinden (MRF'ler) balyalanmış PET termoform atıklarını ticari ve sürekli olarak geri dönüştüren/yeniden işleyen **hiçbir tesis tespit edilememiştir.**
- **HDPE #2 Kaplar:** HDPE #2 kapların (şişeler, bidonlar, kavanozlar, küvetler) ve ambalaj atıklarının **%22'sini** işleme kapasitesine sahip, ticari faaliyette olan sadece **22 tesis** bulunmaktadır.
- **PP #5 Sert Plastikler:** Sert PP #5 atıklarının **%2'sini** işleme kapasitesine sahip, ticari faaliyette olan sadece **2 tesis** bulunmaktadır.
- **Diğerleri:** Diğer tüketici sonrası sert plastik atık türlerini (PS #6, LDPE #4, PLA, PVC #3 ve "Diğer" plastikler) işleyen faal tesis tespit edilmemiştir.

Dahası, bu detaylı araştırma, **2018'den bu yana sert tüketici sonrası plastik atık geri dönüşüm/yeniden işleme kapasitesinde net bir artış olmadığını kanıtlamaktadır.**

Sonuç

Kırk yılı aşkın süredir devam eden yanlış iddiaların ardından, plastik ve ürün endüstrilerinin plastik geri dönüşümünün başarısız bir kavram olduğunu kabul etme zamanı gelmiştir. Kağıt veya metalin aksine, plastik geri dönüşümünün büyük ölçekte çalışmasını engelleyen iki aşılmaz engel vardır: **Toksiste ve Ekonomi.**

Her yıl üretilen plastik ürünlerin ve ambalajların büyük çoğunluğu, gıda sınıfı yeni plastik ürünlere güvenli bir şekilde geri dönüştürülemez ve yılda 500 milyon tonluk ucuz yeni plastik üretimi seli, plastik geri dönüşümüne büyük ölçekli yatırım için iş gerekçesini ortadan kaldırmaktadır.

Tüketici sonrası plastik atıkları geri dönüştürmek hiçbir zaman mantıklı olmamıştır ve asla olmayacaktır. Efsane Tüccarları, plastiklerin alüminyum veya kartonla aynı şekilde geri dönüştürülebilir olarak görülmesi için 40 yıllık bir kampanya yürütmüştür - ancak plastik atıklar hiçbir zaman kaldırım kenarındaki geri dönüşüm kutularına ait olmamıştır; çünkü plastikler sentetiktir ve güvenli bir şekilde geri dönüştürülmüş plastiğe dönüştürülemeyen sayısız farklı formülasyondan oluşur.

Efsane Tüccarlarının tüketicileri aldatmayı bırakmasının ve politika yapıcılarının geri dönüşüm akışlarını plastik atıklarla kirletmeyi durdurmasının zamanı gelmiştir. Greenpeace ABD, büyük markaların tek kullanımlık plastikleri ve ambalajları ortadan kaldırmak için şimdi harekete geçmesini ve "plastik için dögüsel ekonomi" kurgusuna güvenmemesini talep etmektedir.

GREENPEACE'İN ÇAĞRISI: ŞİRKETLER, HÜKÜMETLER VE ENDÜSTRİ İÇİN ACİL EYLEM PLANI

1. ŞİRKETLER KİRLETİCİ PLASTİK AMBALAJ VE YEMEK SERVİSİ ÜRÜNLERİNİ KULLANMAYI BIRAKMALIDIR. Temizlik çalışmalarında en sık rastlanan tek kullanımlık plastik yemek servisi ürünleri (bardaklar, kapaklar, kaplar, çatal-bıçak takımları ve tepsiler)

yasaklanmalıdır. Bu ürünler ABD'de hiçbir zaman yaygın olarak geri dönüştürülmemiştir ve muhtemelen asla dönüştürülmeyecektir.

2. ŞİRKETLER VE GERİ DÖNÜŞÜM ENDÜSTRİSİ HALKA KARŞI DÜRÜST VE ŞEFFAF OLMALIDIR. Malzeme Geri Kazanım Tesisleri (MRF'ler), toplanan malzemeleri temiz balyalar halinde ayırıp plastik geri dönüşümcülerine satmadıkları sürece, kaldırım kenarındaki kutularda plastik atık kabul etmemelidir. MRF'ler, balyalanmış malzemelerini (kağıt, metal, cam ve plastik dahil) tam olarak hangi tesislere gönderdiklerini halka açıklamalı ve bu malzemelerin ne kadarının geri dönüştürüldüğüne, ne kadarının düzenli depolama alanlarına gönderildiğine veya yakıldığına dair veri sağlamalıdır.

3. KURUMLAR PLASTİK GERİ DÖNÜŞÜMÜNÜ TEŞVİK ETMEYİ BIRAKMALIDIR. Dünya Ekonomik Forumu ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı gibi kuruluşlar, gerçek çözümlere yönelik ilerlemeyi geciktiren maliyetli bir dikkat dağıtıcı olan "plastik için döngüsel ekonomi" terimini kullanmayı bırakmalıdır.

4. HÜKÜMETLER GÜÇLÜ BİR BM KÜRESEL PLASTİK ANLAŞMASI SAĞLAMALIDIR. Anlaşma, plastik üretimini genel olarak azaltacak ve insan sağlığını ve çevreyi korumak için zararlı kimyasalları ve ürünleri aşamalı olarak ortadan kaldıracak hükümler içermelidir.